

Prekonsultacje w zakresie regulacji zawodu księgowego – stanowisko Komisji Biur Rachunkowych przy SKwP

Komisja Biur Rachunkowych, działająca przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Księgowych w Polsce (dalej: „Komisja BR”), w ramach trwających prekonsultacji ogłoszonych przez Ministerstwo Finansów w temacie regulacji zawodu księgowego przedstawia swoje wnioski i propozycje w przedmiocie planowanej regulacji. Ze względu na zakres działania i swoich kompetencji, stanowisko dotyczy wyłącznie outsourcingu usług księgowych (biur rachunkowych).

Tytułem wstępu:

Komisja BR z uwagą śledzi toczące się na przestrzeni ostatnich 2 lat dyskusje na temat sytuacji biur rachunkowych, która zmieniła się diametralnie po deregulacji z 2014 roku. Komisja przeprowadziła swoją ankietę wśród właścicieli biur rachunkowych w listopadzie 2020 r. W ankiecie przeprowadzonej głównie na stronach internetowych, w tym przede wszystkim w mediach społecznościowych, wzięło udział 3.200 osób. Ankietowani w ponad 85% opowiedzieli się za koniecznością ponownego uregulowania działalności biur rachunkowych, wskazując przy tym na obowiązek doksztalcania (ponad 87% ankietowanych), posiadania i przestrzegania zasad etyki (ponad 79% ankietowanych). Ponadto Komisja BR prowadzi internetową grupę wsparcia zrzeszającą ponad 3.200 właścicieli biur rachunkowych, na której m.in. toczyły i wciąż toczą się dyskusje wokół regulacji biur rachunkowych. Komisja BR poprzez spotkania z członkami Klubów Biur Rachunkowych, prowadzonych w poszczególnych Oddziałach Okręgowych SKwP od początku ogłoszenia przez Ministerstwo Finansów prekonsultacji dotyczących regulacji zawodu, wsluchiwała się w głosy środowiska. Na tej podstawie Komisja BR opowiada się za wprowadzeniem ram prawnych dla funkcjonowania zawodu księgowego, a przede wszystkim uregulowania zasad prowadzenia biur rachunkowych.

Uzasadnienie regulacji:

1. Odpowiedzialność i bezpieczeństwo

Zawód księgowy jako taki nigdy nie podlegał regulacji, częściowo uregulowana była natomiast działalność biur rachunkowych, których prowadzenie wymagało posiadania certyfikatu wydawanego przez Ministerstwo Finansów. Po deregulacji w 2014 r. wykonywanie zawodu księgowego, bez względu na formę (zatrudnienie lub outsourcing) nie wymaga spełnienia żadnych wymogów. Księgowym może być każdy, podobnie każdy może dziś założyć i prowadzić biuro rachunkowe – z formalnego punktu widzenia nie wymaga to żadnych kwalifikacji a nawet

znajomości języka polskiego. Zdaniem Komisji BR, w szczególności w obliczu lawinowo zmieniających się przepisów i otoczenia gospodarczego, a także funkcji jakie pełnią księgi rachunkowe i podatkowe, ten stan powinien ulec zmianie a zawód księgowy powinien przede wszystkim zostać zdefiniowany. Dlatego dobrze się stało, że rozpoczęła się publiczna dyskusja w tym temacie a Ministerstwo Finansów rozpoczęło prekonsultacje. Obecnie przed kandydatami do zawodu księgowego nie są stawiane żadne wymagania a zdecydowanie powinny, dlatego że to księgowym przedsiębiorcy powierzają między innymi swoje rozliczenia publicznoprawne i pieczę nad nimi. To księgowi są także strażnikami należności budżetowych oraz dostarczają danych i sporządzają sprawozdania finansowe, które są podstawową informacją dla wszystkich typów interesariuszy tej informacji (właściciele, organy, wierzyciele, banki, ubezpieczyciele). Od księgowych wymagamy bieżącej wiedzy podatkowej i umiejętności poruszania się po zmieniających się przepisach. To księgowy jest pierwszym doradcą, do którego kieruje się biznes gdy chce zrozumieć, jakie ma obowiązki publicznoprawne. To wreszcie na barkach księgowych spoczywa pierwsze zetknięcie z permanentnie zmieniającymi się przepisami, ich interpretacją i prawidłowością stosowania, często „na już” a nie za jakiś czas, bo otoczenie prawne w ostatnich latach zmienia się bardzo dynamicznie i niezwykle szybko. To od księgowych wymaga się by przeprowadzili przedsiębiorstwo „suchą stopą” przez kolejne zmiany nie tylko podatkowe, czego przykładem mogą być chociażby tarcze w okresie pandemii, wnioski dotacyjne i inne. Księgowi muszą także wykazywać się znajomością przepisów ogólnych i być wsparciem dla Zleceniodawcy.

Tak odpowiedzialny zawód powinien być zdefiniowany a przed osobami go wykonującymi powinno postawić się określone wymogi jak chociażby posiadanie wiedzy specjalistycznej i dość szerokiej wiedzy ogólnej co uzasadnia potrzebę wprowadzenia odpowiedniej regulacji. Obecna sytuacja, w której tę odpowiedzialną rolę może pełnić każdy bez względu na wiedzę, kwalifikacje czy etykę, jest zagrożeniem zarówno dla interesów Zleceniodawców, budżetów publicznych jak i samych księgowych, a także wierzycieli, ponieważ źle sporządzone sprawozdania finansowe albo ich brak mogą tych ostatnich narazić na szkody. Niepokojącym jest również rozszerzające się zjawisko oferowania usług księgowych przez instytucje finansowe, w tym banki, a także firmy stricte informatyczne. Dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie, zakończone upadłością jednego z takich podmiotów i pozostawienie jego klientów samym sobie bez dostępu do dokumentacji księgowej, uzmysławia że powinny zostać wprowadzone określone zasady dotyczące chociażby trybu udostępniania i przekazywania dokumentacji księgowej. Ponadto usługi z zakresu rachunkowości świadczone przez instytucje bankowe mogą doprowadzić do sytuacji nieuprawnionego uprzywilejowania jednego z wierzycieli w przypadku problemów finansowych jednostki. Zjawisko to może również przyczynić się do nadużyć w związku z finansowaniem zewnętrznym działalności, co jednoznacznie należy uznać za nieetyczne i wymaga uwagi regulatora.

Deregulacja przeprowadzona w 2014 r., która dotknęła wiele zawodów, w tym usługowe prowadzenie ksiąg, była próbą otwarcia rynku i zwiększenia konkurencji. Niewątpliwie konkurencja uległa znaczącemu powiększeniu, jednak w ślad za tym poszła niestety również zmiana jakościowa (obniżyła się jakość). Już podczas dyskusji nad deregulacją pojawiły się opinie w niektórych obszarach do deregulacji dojść nie powinno. W opinii przedstawionej do Kancelarii Sejmu (druk nr 344) w przedmiocie ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów jako kryteria przemawiające za uregulowaniem określonych zawodów wskazano m.in.: bezpieczeństwo odbiorców usług zawodów związanych z funkcją publiczną; fakt, iż zawód ma charakter zawodu zaufania publicznego; ochrona życia i zdrowia usługobiorców innych osób; bezpieczeństwo publiczne **oraz konieczność weryfikacji zdolności posługiwania się**

specjalistyczną wiedzą. W ocenie Komisji BR nie ulega wątpliwości, że wiedza księgową jest wiedzą specjalistyczną.

Należy dodatkowo podkreślić, że wbrew zapowiedziom regulatora nie wykształciły się żadne miarodajne warunki rynkowe. Świadomość wśród przedsiębiorców na temat prawa do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych w żaden sposób nie wzrosła. Odbiorcy usług księgowych bardzo często dalej funkcjonują w przeświadczeniu, że jest jakiś rodzaj certyfikacji, które właściciel biura rachunkowego ma obowiązek przejść, by móc prowadzić biuro rachunkowe. Po ośmiu latach najbardziej rozpoznawalnym certyfikatem w dalszym ciągu jest certyfikat wydawany niegdyś przez Ministerstwo Finansów, pomimo tego, że obecnie nie jest możliwe uzyskanie go w żaden sposób. Obecnie biuro rachunkowe może faktycznie prowadzić każdy. Co prawda pojawiają się na rynku różne certyfikaty, wśród których są też takie które nie potwierdzają absolutnie żadnych kwalifikacji a pomimo tego zgodnie z regulaminem ich przyznawania, biuro rachunkowe może posługiwać się informacją „certyfikowane biuro rachunkowe”, co z kolei prowadzi do błędnego przeświadczenia u potencjalnego odbiorcy usług tego biura, że faktycznie posiada jakiś rodzaj uprawnień.

Podkreślenia wymaga, że pomimo pozostawienia w przepisach formalnego obowiązku niekaralności oraz obowiązku posiadania polisy ubezpieczeniowej nie istnieje żaden organ, który egzekwowałby przestrzeganie tych iluzorycznych wymogów. Nie ma obecnie żadnego mechanizmu, który powodowałby konieczność podnoszenia kwalifikacji czy aktualizacji wiedzy. Nie ma też żadnych zasad etyki ani mechanizmów weryfikacyjnych. W praktyce niejednokrotnie można spotkać się z księgami czy ewidencjami podatkowymi prowadzonymi zgodnie z przepisami, które od wielu już lat nie obowiązują, z księgami rachunkowymi prowadzonymi jak księgowość uproszczona czy nawet nieprowadzeniem ksiąg w ogóle.

Oczywiście nie oznacza to bynajmniej, że wszystkie biura rachunkowe tak źle funkcjonują. Jest cała rzesza biur rachunkowych działających w sposób rzetelny, posiadających wysokie ubezpieczenie i ciągle podnoszących swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach a także przestrzegających zasady etyki zawodowej. Niestety właściciele tych biur odczuwają nieuczciwą konkurencję cenową i nieuczciwe zasady prowadzenia ksiąg przez biura nierzetelne czy zaniżające jakość. Outsourcing usług księgowych to nie tylko księgowość i relacja zleceniodawca-zleceniobiorca. To także prawidłowość i odpowiedzialność za rozliczenia ze skarbem państwa, ZUS i innymi organami nadzorującymi środki i należności publicznoprawne. Czy zatem powinno być tak, że Państwo nie stawia przed osobami prowadzącymi biura rachunkowe żadnych wymogów? W ocenie Komisji BR, działalność biur rachunkowych powinna zostać uregulowana także ze względu na dobro budżetu, ale przede wszystkim ze względu na bezpieczeństwo klientów tych biur oraz wszystkich innych odbiorców informacji pochodzącej z systemu rachunkowości. Nie bez znaczenia pozostaje również bezpieczeństwo samych biur rachunkowych i ich właścicieli.

Zawód uregulowany zawsze posiada ramy prawne funkcjonowania. Rolą regulacji powinno być zapewnienie biur rachunkowym bezpieczeństwa poprzez określenie ram prowadzenia działalności związanej ze świadczeniem usług księgowych; zdefiniowanie i określenie zakresu tych usług także w celu uniknięcia sporów o granice zastrzeżone dla innych uregulowanych zawodów; a także udzielenie uprawnień. Określenie ram świadczenia usług księgowych przez biura rachunkowe da również podstawy do stworzenia polis ubezpieczeniowych dla biur, gdyż obecne obowiązkowe polisy OC nie wypełniają potrzeb biur rachunkowych pozostawiając wiele wykonywanych czynności poza jakimkolwiek ubezpieczeniem.

Środowisko właścicieli biur rachunkowych odnośnie wprowadzenia regulacji, jest mocno podzielone. Pokazuje to choćby badanie przeprowadzone przez Komisję BR pośród kół i klubów biur rachunkowych funkcjonujących w poszczególnych Oddziałach Okręgowych Stowarzyszenia Księgowych w Polsce ale także dyskusja, która toczy się w mediach społecznościowych na grupach poświęconych branży księgowej. Z jednej strony właściciele biur podkreślają, że muszą się szkolić, bo zmieniające się przepisy to wymuszają i zapewniają, że mają wiedzę bieżącą i na odpowiednim poziomie, z drugiej jednak strony niemal codziennie w tych samych mediach społecznościowych, na różnych grupach dla właścicieli biur rachunkowych i księgowych pojawiają się informacje o zetknięciu się właścicieli biur ze skrajnie nieprawidłowo prowadzonymi księgami albo wręcz z brakiem prowadzenia ksiąg.

Pomimo różnic, w ocenie Komisji BR, klaruje się dość jednolite stanowisko jeśli chodzi o konieczność zmian: zdecydowana większość osób biorących udział w dyskusji zauważa, że pozostawienie obecnego stanu rzeczy, czyli brak jakiegokolwiek regulacji, nie powinno mieć miejsca. Oznacza to, że obecny stan rzeczy większość interesariuszy uważa za niedopuszczalny i chce zmian. Rozbieżności pojawiają się jeśli chodzi o zakres tych zmian. Część osób chce profesjonalizacji (podejście miękkie) a część pełnej regulacji (podejście twarde).

Klub Biur Rachunkowych, działający przy Wielkopolskim Oddziale SKwP w Poznaniu, wskazuje w swoim stanowisku:

„Zatem, jeżeli uregulowanie zawodu księgowego miałoby w przyszłości zwiększyć bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, zwiększyć jakość świadczonych usług oraz raportowania danych do instytucji publicznych, podnieść prestiż zawodu oraz wesprzeć rząd w przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, to docelowo musiałaby nastąpić obowiązkowa profesjonalizacja zawodu księgowego”. Klub Biur Rachunkowych z Poznania optuje za wprowadzeniem profesjonalizacji zawodu dwuetapowo, w pierwszym etapie profesjonalizacja miałaby być dobrowolna a w kolejnym obowiązkowa.

Klub Biur Rachunkowych w Białymstoku zwraca natomiast uwagę na znaczenie etyki w zawodzie księgowego:

„Co więcej, bardzo ważne znaczenie ma również odpowiednie uregulowanie etyki zawodu księgowego, który zaliczany jest do zawodów zaufania publicznego. Księgowy to osoba, która musi charakteryzować się wysokim poziomem kultury osobistej, uczciwością, odpowiedzialnością, itp. Wszystkie te zagadnienia wymagają szczególowej, a co za tym idzie, przejrzystej regulacji.

Koło Biur Rachunkowych, działające przy Oddziale Okręgowym SKwP w Warszawie, opowiada się bardzo wyraźnie za profesjonalizacją:

„W naszej opinii istnieje bezwzględna konieczność zdefiniowania zawodu księgowego, określenia czynności wykonywanych przez księgowych i wprowadzenie dobrowolnej certyfikacji zawodowej. Jesteśmy za przyjęciem rozwiązania zakładającego profesjonalizację zawodu księgowego. Profesjonalizacja zawodu księgowego może przynieść konkretne korzyści zarówno dla osób wykonujących zawód księgowego jak i przedsiębiorców korzystających z usług księgowych.”

Klub Biur Rachunkowych, działający przy Oddziale Okręgowym SKwP w Kielcach, przyznaje, że „Prawna regulacja zawodu księgowego jest konieczna. Uzasadnienie: niejasność rozmycie statusu na tle innych już uregulowanych jak doradcy podatkowi, biegli rewidenci; brak obowiązków i odpowiedzialności, wymagań etycznych, i wymagań kompetencyjnych – w praktyce ze strony zleceńdawcy bardzo szeroka, a według prawa o doradztwie i innych przepisów ograniczona.”

Klub Biur Rachunkowych przy Oddziale Okręgowym w Częstochowie zwraca uwagę, na to że: *„Wprowadzenie regulacji uprawnień do prowadzenia biura rachunkowego z zastosowaniem okresu przejściowego daje możliwość przygotowania ewidencji osób z odpowiednimi certyfikatami oraz opracowania systemu weryfikacji.”*

Komisja Rachunkowości i Biur Rachunkowych działająca przy Oddziale Okręgowym SKwP w Krakowie jest z kolei przeciwna jakiegokolwiek regulacji zawodu gdyż jak argumentuje:

„Regulator mógłby spowodować zbyt duże ograniczenia w dostępie do zawodu. Nie nadążałby za zmieniającą się rzeczywistością przy regulowaniu nadawania uprawnień, wprowadzania nadzoru, raportowania, określania zasad uaktualniania wiedzy.”

Jednocześnie Komisja Rachunkowości i Biur Rachunkowych skłania się natomiast w kierunku dobrowolnej profesjonalizacji ponieważ:

„Profesjonalizacja zawodu księgowego zdefiniowana jako usystematyzowanie zawodu księgowego, w tym m.in. zdefiniowanie zawodu, określenie czynności zawodowych, wprowadzenie dobrowolnej certyfikacji zawodowej spowoduje podniesienie bezpieczeństwa usług księgowych, podniesienie prestiżu zawodu księgowego oraz wzrost jakości pracy wykonywanej przez księgowych.”

Klub Księgowego Usługowego Prowadzenia Rachunkowości w Oddziale Okręgowym SKwP w Lublinie po zapoznaniu się ze wstępnym stanowiskiem Komisji Biur Rachunkowych przy Zarządzie Głównym SKwP:

„W pełni akceptujemy i popieramy działania i wysiłki Komisji związane z regulacją zawodu księgowego.”

Komisja ds. członkowskich Stowarzyszenia Księgowych w Polsce Oddziału Okręgowego w Gdańsku, z kolei :

„Jednogłośnie akceptuje kierunek, obrany przez Komisję Biur Rachunkowych przy Zarządzie Głównym SKwP. W związku z tym, będzie śledziła i wspierała z ogromnym zainteresowaniem, kroki związane z inicjatywą regulacji zawodu księgowego.”

Komisja Biur Rachunkowych po analizie przesłanych przez Kluby opinii i uwag, a także po rozmowach z właścicielami biur rachunkowych, opowiada się za modelem hybrydowym, czyli za profesjonalizacją obowiązkową w okresie przejściowym, po którym należałoby ponownie ocenić sytuację oraz docelowo dążyć do pełnej regulacji.

Komisja BR zdecydowanie przeciwna jest powrotowi do dawnego modelu certyfikacji polegającego na jednorazowym uzyskaniu uprawnień.

Komisja BR wyraża przekonanie, że wprowadzenie dobrowolnej profesjonalizacji jako jedynej i ostatecznej drogi, w istocie rzeczy nie jest potrzebne, ponieważ dobrowolna profesjonalizacja funkcjonuje obecnie. Księgowi i Biura Rachunkowe przecież i w obecnym stanie mogą zrzeszać się w organizacjach branżowych. Organizacje te mają własne wartości, kodeks etyki, wypracowane standardy, czy nawet sądy dyscyplinarne jak w przypadku SKwP. Nie mniej wybór dobrowolnej profesjonalizacji jako środka ostatecznego to pozostawienie obecnego stanu rzeczy, czyli brak jakichkolwiek zmian. Tymczasem, jak już wskazano powyżej, zmiany są potrzebne.

2. Szacunek i prestiż

Uregulowanie zawodu księgowego niewątpliwie zwiększy jego prestiż. Dziś jako właściciele biur rachunkowych stoimy w obliczu braku wykwalifikowanych pracowników, ponieważ młodzi ludzie wchodzący na rynek pracy, nie chcą wiązać swojej przyszłości z zawodem, który jest po pierwsze bardzo zdeprecjonowany (może go wykonywać każdy), po drugie tak odpowiedzialny (odpowiedzialność za prawidłowość należności publicznoprawnych) i po trzecie, który formalnie wydaje się nie mieć granic (od księgowych wymaga się dziś nie tylko znajomości przepisów księgowych i podatkowych ale także AML, CRBR, BDO i innych). Absolwenci kierunków ekonomicznych lub związanych z rachunkowością nie wybierają pracy w zawodach księgowych. Zawód księgowego uważany jest za trudny – ze względu na ciągle zmieniające się przepisy; nudny – ze względu na stereotypy; słabo opłacany – ze względu na niski prestiż i podejście przedsiębiorców do księgowości jako zbędnego wydatku.

Zawody uregulowane, takie jak adwokat, radca prawny, lekarz, doradca podatkowy lub notariusz są zawodami szanowanymi i na taki sam szacunek zasługują księgowi, którzy niejednokrotnie udowodnili, że są nieocenionym wsparciem dla przedsiębiorców. Pokazał to zarówno okres pandemii, kiedy przedsiębiorcy liczyli właśnie na księgowych, że pomogą im uzyskać wsparcie od państwa, ponieważ wnioski o to wsparcie wymagały wielu danych finansowych i wcale nie były tak proste żeby każdy przedsiębiorca sobie z nimi poradził. Przedsiębiorcy zaufali księgowym, że jako profesjonalści zrobią to poprawnie. Także w dobie zmian przepisów wprowadzanych m.in regulacjami „Polskiego Ładu” to księgowi musieli wziąć na siebie ciężar po pierwsze edukacji przedsiębiorców, po drugie pomocy przedsiębiorcom w przebrnięciu przez ogrom niejednokrotnie kontrowersyjnych zmian.

3. Księgowość a zawody uregulowane – niejasne granice uprawnień

W obecnym stanie prawnym z jednej strony uzasadniona jest teza, że „księgowość nie ma granic” bo nie ma określonego zakresu zadań, którymi się księgowość zajmuje a praktyka pokazuje czasem, że zajmuje się wieloma aspektami nie tylko stricte księgowymi, ale z drugiej strony pojawiają się jednak granice np. na styku z doradztwem podatkowym, audytem czy usługami prawnymi.

Szczególnie problematyczne jest określenie granicy uprawnień księgowych w zakresie podatków. Często słyzy się tezę, że księgowość jest od ewidencjonowania zdarzeń w księgach a nie od doradzania. Tyle że w praktyce o wiele częściej przedsiębiorcy oczekują doradztwa właśnie od księgowego, czyli osoby, która zajmuje się finansami ich firmy, zna je i dostrzega problemy także na gruncie podatkowym. W praktyce trudno wyobrazić sobie dobrze wykonywane obowiązki księgowe bez doradztwa choćby w zakresie wyboru formy opodatkowania, stosowania uproszczeń czy metod amortyzacji środków trwałych, co w ocenie niektórych osób uznawane jest już za doradztwo podatkowe. Księgowi jednak nie chcą być posądzeni o naruszenia przepisów ustawy o doradztwie podatkowym ani o przekraczanie granic zastrzeżonych dla doradców. Tych granic przy braku jakiegokolwiek zdefiniowania czynności księgowych, w ocenie Komisji BR nie da się jasno i klarownie postawić. Zwłaszcza, że zastrzeżoną dla doradców czynnością jest udzielanie wyjaśnień na temat obowiązków podatkowych, co jest pojęciem niezwykle szerokim ale jednocześnie nieostrym. Z drugiej strony liczba doradców jest stosunkowo mała i często, szczególnie w małych miejscowościach, zauważalny jest deficyt w tym zakresie. Nie jest jednakże trafnym argumentem ten, dający się słyzyć w dyskusji, mówiący o tym że nikt nie zabrania księgowym zdania egzaminu i wpisu na listę doradców podatkowych. Jest to argument chybiony. Zdecydowana większość księgowych nie potrzebuje ani nie chce wykonywać czynności procesowych ani reprezentować

podatników przed organami podczas toczących się postępowań ani tym bardziej reprezentować ich przed sądami administracyjnymi.

Oczywistym jest także, że księgowość nie powinna zajmować się „wszystkim”, ale brak jakichkolwiek ram powoduje, że często szczególnie w małych przedsiębiorstwach tego właśnie się od księgowości oczekuje. Brak określonych ram i zakresu usług księgowych jest w tym aspekcie niekorzystny także dla samych księgowych, którzy czasem nie potrafią dostrzec granicy zakresu swoich usług.

ZAKRES PRZEDMIOTOWY REGULACJI

- Zdefiniowanie podstawowych zagadnień pozostających w kompetencjach i uprawnieniach księgowych.
- Wprowadzenie wymogów stawianych biurom rachunkowym, bez których spełnienia prowadzenie biura byłoby niemożliwe, tj.:
 - Wymóg doksztalcenia zawodowego
 - Obowiązkowe ubezpieczenie OC w odpowiednim zakresie,
 - Etyka zawodowa,
- Wprowadzenie mechanizmów służących rozstrzygnięciu sporów:
 - Możliwość rozwiązywania sporów wewnątrz środowiska ale z jednoczesną opcją dyscyplinowania (sądy koleżeńskie)
 - Wprowadzenie kodeksu dobrych praktyk na poziomie ponad organizacyjnym.

ZAKRES PODMIOTOWY REGULACJI

Zdaniem Komisji BR należy w pewnym zakresie zróżnicować ścieżkę regulacji i same wymogi stawiane kandydatom do uzyskania uprawnień do zawodu ze względu na sektor księgowości, w którym pracują. Komisja BR rekomenduje w związku z tym odrębną ścieżkę i odrębne wymogi dla osób zajmujących się księgowością bezpośrednio w przedsiębiorstwie a odrębnie dla biur rachunkowych. Nie można nie zauważyć, że księgowość „in company” znacząco różni się od outsourcingu usług księgowych. Ma na to wpływ przede wszystkim fakt, że księgowy pracujący bezpośrednio w podmiocie ma znacząco większy wpływ na wiele czynników w tym przedsiębiorstwie, szerszy kontakt bezpośredni z pracownikami, niejednokrotnie uzupełni inny zakres przepisów do przyswojenia a także dużo więcej, niekiedy bezpośrednio księgowych zadań, jak chociażby uczestniczenie w posiedzeniach Zarządu lub przygotowywanie raportów bezpośrednio dla Zarządu. Często ma też dużo większe przełożenie na politykę finansową przedsiębiorstwa, podpisuje znacznie więcej dokumentów zewnętrznych (choćby wniosków kredytowych). Ponadto odpowiada bezpośrednio przed osobą lub firmą, w której jest zatrudniony.

Z drugiej strony w biurach rachunkowych osobą decyzyjną i odpowiedzialną jest właściciel lub kierownik biura, który niekiedy samodzielnie wykonują wszelkie czynności związane z obsługą klienta, dzieje się tak tylko w małych jednoosobowych biurach. Biura większe zatrudniają pracowników w mniejszym lub większym stopniu samodzielnych ale zawsze podstawą odpowiedzialności jest odpowiedzialność pomiędzy klientem a właścicielem biura, rzadko kiedy możemy mówić o osobistej odpowiedzialności pracownika biura w stosunku do klienta, którego obsługuje. Biura rachunkowe nie mają również żadnego bezpośredniego wpływu na obieg dokumentów, na politykę finansową obsługiwanych podmiotów, czy na sam przebieg transakcji,

których przedsiębiorstwo dokonuje. Ze względu na specyfikę i różnice pomiędzy księgowymi „etatowymi” a biurami rachunkowymi, Komisja BR ograniczy się jedynie do działalności biur rachunkowych.

ŚCIEŻKA REGULACJI DLA BIUR RACHUNKOWYCH:

1. W pierwszej kolejności Komisja BR rekomenduje wprowadzenie obowiązkowej profesjonalizacji dla właścicieli biur rachunkowych oraz dla biur rachunkowych.
 - a. Obowiązkowa profesjonalizacja miałaby objąć wszystkie biura rachunkowe obecnie funkcjonujące na rynku oraz biura nowopowstające.
 - b. Należy wprowadzić odrębną ścieżkę dla biur świadczących usługi dla podmiotów objętych obowiązkiem prowadzenia pełnej księgowości i dla biur świadczących usługi wyłącznie w zakresie ewidencji uproszczonych. Jest to istotne, ponieważ na rynku usług księgowych funkcjonuje bardzo dużo biur rachunkowych, które nie prowadzą pełnej księgowości i nie zamierzają tego robić.
 - c. W ramach profesjonalizacji powinny powstać podmioty zrzeszające biura rachunkowe (funkcję tę mogą pełnić istniejące organizacje) uprawnione do wydawania zaświadczeń/certyfikatów/licencji o przynależności – nie chcąc przesądzać o nazwie i formie tego tytułu w dalszej części będą one nazywane zaświadczeniami.
 - d. Nadzór nad organizacjami oraz nadawanie uprawnień do zrzeszania i wydawania zaświadczeń prowadziłoby Ministerstwo Finansów – jako regulator.
 - e. Każda z organizacji określałaby własne warunki, które biuro-kandydat musiałoby spełnić, przy czym należy określić warunki brzegowe jednakowe dla wszystkich organizacji, czyli:
 - posiadana polisa ubezpieczeniowa, obejmująca cały zakres usług świadczonych przed biuro rachunkowe a nie tak jak jest obecnie, że jedyne obowiązkowe ubezpieczenie to ubezpieczenie od błędów popełnionych przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych. Obecny zakres obowiązkowego ubezpieczenia OC to jest fikcja, wiele biur nie ma obowiązku ubezpieczeniowego a te które go mają (bo świadczą usługi pełnej księgowości) ubezpieczając się tylko w wymaganym ustawowo zakresie, tak naprawdę niewiele ubezpiecza, bo OC obowiązkowe w ogóle nie chroni przed błędami podatkowymi a jedynie przed błędami związanymi stricte z rachunkowością,
 - kodeks etyki obowiązek przestrzegania zasad w nim zawartych,
 - lata praktyki,
 - obowiązek szkoleń,
 - poddanie się jurysdykcji sądów koleżeńskich, a w przypadku problemów na styku międzyorganizacyjnym również sądu arbitrażowego prowadzonego przez panorganizację (nazwa robocza), o której mowa poniżej. Sąd arbitrażowy ponad organizacyjny mógłby stanowić również swoistą drugą instancję.
 - f. Nazwa „biuro rachunkowe” powinno być nazwą zastrzeżoną dla podmiotów o których mowa powyżej.
 - g. Biuro mogłoby otrzymać zaświadczenie od jednej wybranej organizacji, co nie stoi w sprzeczności z możliwością przynależności do kilku lub nawet wszystkich organizacji zrzeszających biura rachunkowe, ale to zaświadczeniem od jednej wybranej mogłoby się biuro legitymować. Zaświadczenie byłoby wydawane zgodnie z ustalonym wzorem, który z uwagi na rozpoznawalność powinien być ujednolicony (z możliwością indywidualizacji w pewnym zakresie przez organizacje czyli na przykład w postaci logo lub innych tego rodzaju emblematów).

- h. Zaświadczenie powinno posiadać numer, który jest przypisany tylko do tego biura i jest rozróżnialny od numerów nadawanych w innych organizacjach.
 - i. Ponieważ zdaniem Komisji BR to właściciel biura rachunkowego jako strona umowy z klientem ponosi odpowiedzialność za ewentualne szkody lub braki, to właśnie właściciel biura musiałby uzyskać zaświadczenie od wybranej organizacji. W przypadku spółek osobowych zaświadczenie powinni posiadać wszyscy wspólnicy mający prawo prowadzenia spraw spółki a w przypadku spółek kapitałowych większość członków zarządu i/lub większość udziałowców – kwestia do dyskusji. Po spełnieniu warunków i wymogów spółka otrzymywałaby odrębne zaświadczenie i stawałaby się odrębnym – od swoich wspólników/członków zarządu, członkiem organizacji. Pracownicy biur rachunkowych mogliby, składając podpis pod wybranymi dokumentami zewnętrznymi, posługiwać się numerem zaświadczenia biura rachunkowego, w którym pracują. Dotyczyć by to mogło wszelkiej dokumentacji podatkowo-finansowej, którą sporządzają na rzecz klientów danego biura rachunkowego, zarówno deklaracje do organów podatkowo-składkowych jak również inną dokumentację, którą biuro w ramach współpracy z klientem podpisuje. Należy podkreślić, że w przypadku biur rachunkowych pożądanym byłoby wprowadzenie pełnomocnictwa instytucjonalnego na kształt rozwiązań proponowanych przez KSeF, gdzie przewidziano uprawnienie dla biura rachunkowego. Udzielając takiego pełnomocnictwa, klient upoważniałby biuro a nie konkretną osobę do składania w jego imieniu deklaracji, plików czy sprawozdań drogą elektroniczną. Pełnomocnictwo to powinno również uprawniać do dostępu do platformy PUE ZUS czy portalu podatkowego. Natomiast właściciel lub kierownik biura (osoba posiadająca swoje indywidualne zezwolenie od wybranej organizacji) udzielałby dalszych pełnomocnictw (substytucja) dla pracowników biura. Powyższe wymagałoby oczywiście wprowadzenia zmian do funkcjonujących obecnie rozwiązań.
 - j. Ministerstwo Finansów prowadziłoby wykaz organizacji zrzeszających biura rachunkowe z prawem do wydawania zaświadczeń, organizacje natomiast prowadziłyby rejestr podmiotów zrzeszonych, którym certyfikaty wydały. W ten sposób zarówno wszystkie organizacje jak i wszyscy ich członkowie z ważnymi zaświadczeniami byłiby weryfikowalni, co stanowi zabezpieczenie dla odbiorców usług księgowych.
 - k. W ocenie Komisji BR każda z organizacji, która otrzyma prawo do wydawania zaświadczeń, musiałaby spełnić określone kryteria, m.in.:
 - możliwość prowadzenia szkoleń dla swoich członków,
 - posiadać kodeks etyki oraz/lub kodeks dobrych praktyk,
 - posiadać zaplecze organizacyjno-techniczne do pełnienia swojej funkcji,
 - posiadać odpowiednie doświadczenie, tj. działać na rzecz księgowych lub biur rachunkowych przez określony czas przed uzyskaniem zezwolenia od MF,
 - zapewnić możliwość rozstrzygnięcia sporów (sądy dyscyplinarne),
 - nad funkcjonowaniem organizacji i przestrzeganiem przez nich norm powinna czuwać jakaś panorganizacja (nazwa robocza): powinien być to organ składający się z przedstawicieli wszystkich organizacji oraz przedstawicieli Regulatora. Ta organizacja byłaby również władna do rozstrzygnięcia sporów powstałych pomiędzy członkami organizacji lub samymi organizacjami.
2. Okres obowiązkowej profesjonalizacji powinien być okresem przejściowym a po nim należałoby poddać ponownej ocenie w kierunku pełnej regulacji z dążeniem do tego, by zawód stał się zawodem zaufania publicznego.

- a. Uregulowanie zawodu wiązałoby się z koniecznością ukonstytuowania samorządu zawodowego, który mógłby się wyklarować ze wspomnianej już wcześniej panorganizacji (nazwa robocza).
- b. Konieczne byłoby powstanie organu dyscyplinarnego.
- c. Dotychczasowe organizacje zrzeszające mogłyby otrzymać inną niż dotychczas rolę, na przykład mogłyby otrzymać uprawnienia do przeprowadzania punktowanych obowiązkowych szkoleń na rzecz członków uregulowanego zawodu.
- d. Regulacja wiązałaby się z tym, że zawód zostanie uznany za zawód zaufania publicznego i otrzyma nowe uprawnienia, m.in. w zakresie dziś spornym określonym w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o doradztwie podatkowym.
- e. Należałoby wskazać granice pomiędzy zawodem księgowego a zawodami pokrewnymi, które dziś, wbrew niektórym opiniom, nie są do końca jasne i oczywiste.
- f. Każdy właściciel biura rachunkowego (lub każdy wspólnik spółki osobowej prowadzącej biuro rachunkowe, lub każdy członek zarządu spółki kapitałowej prowadzącej biuro rachunkowe) musiałby legitymować się zaświadczeniem o niekaralności.
- g. W przypadku biur rachunkowych prowadzących pełną rachunkowość wymagane powinno być wykształcenie kierunkowe i/lub zaświadczenie o stosownych kursach z zakresu rachunkowości.

W imieniu Komisji Biur Rachunkowych przy SKwP:

Aneta Lech – Przewodnicząca Komisji

Sylwia Rzepka – Sekretarz Komisji

Małgorzata Pyrc – Członek Komisji

Monika Kaliszuk – Członek Komisji

Anita Tomaszewska – Członek Komisji

Martyna Pożarowska – Członek Komisji

Piotr Jakimczyk – Członek Komisji